

Pèndol electoral a l'est

Els resultats a Bulgària, Romania, Lituània, Eslovènia i Sèrbia expressen la desorientació i el malestar d'unes societats que encara no s'han recuperat del daltabaix.

Les anàlisis de les eleccions que s'han fet en les últimes setmanes a l'Europa post-comunista –Bulgària, Romania, Lituània, Eslovènia i Sèrbia-Montenegro– han tornat a posar sobre la taula paraules com moviment pendular i alternança. Conceptes als quals caldria afegir els d'estancament i frau, sobretot pel que fa al cas iugoslau i, per què no, el de ruptura en el de Romania.

La derrota de Ion Iliescu significa el desemmascarament del sector més oportunista de l'antiga *nomenklatura* i alhora, l'autèntica ruptura amb el passat comunista. És la ruptura que no va poder ser fa set anys, el desembre de l'any 1989, tot i que les imatges dels combats i de l'afusellament del matrimoni Ceausescu van fer creure a tot el món que allò era una revolució.

Sota el mandat d'Iliescu les reformes econòmiques es van limitar a privatitzacions i puges de preus que van servir per fer més rics els qui ja n'eren i per omplir el país de màfies i de parades de venda ambulants. Iliescu no solament no va democratitzar la vida civil romanesa sinó que no va dubtar a tirar mà del vell fantasma de l'amenaça de la minoria hongaresa per guanyar adeptes entre els sectors socials de mentalitat més tribal. I quan la seva retòrica patriòtica començava a ser infructuosa, no va tenir cap escrúpol a coalitzar-se amb l'extrema dreta nacionalista i amb els comunistes més nostàlgics. Durant aquesta etapa, que va durar fins fa pocs mesos, Iliescu tenia, de fet, una pota en el model nacional comunista de Milosevic i una altra en l'esquema de reconversió socialdemòcrata. Un dia deixava passar pel Danubi les armes que anaven a parar als serbis, tot reivindicant la neutralitat, i l'endemà tractava de convèncer els occidentals de les seves ganes d'incorporar-se a l'OTAN i a la Unió Europea. I això durant gairebé set anys. La victòria, doncs, del professor Emil Constantinescu i del bloc que li dona suport, i que va des del Partit Camperol fins l'esquerra de l'ex-primer ministre Petre

Roman, significa un capgirament equiparable a l'arribada al poder de Solidaritat a Polònia l'estiu de 1989.

A Bulgària l'arribada de Petar Stoiànov a la presidència de la república obliga a parlar un cop més de pèndol i de cohabitació. Sobretot tenint en compte que des del derrocament fa set anys del dictador Jívkov, el Partit Socialista, ex-comunista, i la Unió de Forces Democràtiques s'han anat substituïnt electoralment com a conseqüència d'una permanent i creixent inestabilitat econòmica i social. Però tot i que la rivalitat entre els ex-comunistes i el centre dreta mai no ha arribat al nivell de

trencadissa, de ganes no n'han faltat. Dins els Partit Socialista hi ha un sector d'*appàrtxiki* prou fort per imposar el seu xantatge als socialdemòcrates aplegats al voltant del primer ministre Ian Videnov. És la *nomenklatura* qui encara controla l'aparell de l'estat i, si pogués, aturaria el pèndol a favor seu i eliminaria la fràgil i patètica cohabitació amb l'oposició. Però no tenen tanta força com tenia Iliescu a Romania i per això han hagut de suportar aquesta alternança. Té, però, la *nomenklatura* búlgara una arma especialíssima: l'apadrinament de Moscou, que sempre ha considerat Bulgària una mena de territori autònom sempre disposat a defensar la mare Rússia.

La situació postelectoral a Lituània i a Eslovènia és possi-

blement la que més mereixeria ser qualificada d'alternança a l'estil occidental. Els socialdemòcrates ex-comunistes lituans, tacats d'escàndols de corrupció, han estat substituïts pels nacionalistes conservadors, i el centre-esquerra eslovè, nascut de la descomposició del titisme, ha estat tocat per un centre-esquerra alternatiu que exhibeix com a reclam electoral no haver tingut cap relació amb els comunistes.

Les eleccions legislatives de Polònia del 1997, i les d'Hongria, previstes pel 1998, diran si continua o no la davallada dels partits hereus del socialisme real, després de la seva espectacular "recuperació" del poder els últims anys. En tot cas les batzegades electorals de l'est, tant les dels països més ben situats com les dels que estan a la cua, expressen la desorientació i el malestar d'unes societats que encara no s'han recuperat del daltabaix. ■

LLIBERT FERRI

“Les batzegades electorals de l'est expressen la desorientació i el malestar d'unes societats que encara no s'han recuperat del daltabaix.”